

ТЕОДОР ДРАЙЗЕР ЪРНЕСТИН

Превод от английски: Вера Стоименова, 1984

chitanka.info

Струва ми се, че умозаклученията, които я тревожеха най-много и в края на краищата я принудиха да направи решителната стъпка, бяха следните: първо, тя не бе използвала както трябва предоставените ѝ възможности, и, второ, животът бе нечестна хазартна игра, в която картите често са белязани, а зарът е фалшифициран. Сигурен съм, че тя се е почувствувала и обърквана, и огорчена, когато е проумяла, че в избраното от нея поприще се подвизават мъже и жени, лишени от интелект, благопристойност и здрав разум, с едва забележими прояви на онази морална устойчивост, на която трябва да се осланяме, ако въобще искаме да съществуваме. Също ми се струва, че тя докрай не успя да намери в себе си достатъчно морална устойчивост, за да има сили за живот. Като че ли бе твърде склонна да търси достойнствата на другите, вместо да ги гради в себе си.

Ако не бях толкова убеден, че животът е просто хазартна игра, специално устроена за алчните, арогантните, развратните и жестокосърдечните, на дъното, на която са техните оръдия и пионки — глупаците, мошениците и отрепките — с готовност щях даzakлеймя хората от нейната иначе забавна професия. Уверявам ви, че надали ще се намери достатъчно остра или оскърбителна дума, която да им подхожда — користолюбиви, завистливи, раболепни, безнравствени, развратни, злостни, брутални... — но защо да продължавам? Можете да си допълните списъка от речника. След всичко това все пак съм принуден пъ се запитам, с какво ли са по-лоши от представителите, на която и да е друга професия, оказала се по необходимост и поради неизбежни обстоятелства на лично място в живота? Ако трябва да обвиняваме някой или нещо, то това е само живота.

Но да пристъпим към самия разказ.

За пръв път видях Ърнестин, когато слизаше по стъпалата на надземната спирка „Шесто авеню“ близо до Осма улица. Беше много млада, на не повече от осемнадесет-деветнадесет години, съблазнителна, смуцаващо красива и привлекателна. Придружаваше я един мой познат, надежден театрален импресарио от онези, които започват с „експериментални любителски постановки“. Предполагам, че я развеждаше из Гринич Вилидж — имаше вид на истински импресарио. Тя пък бе младото и неопитно момиче, благоволило да поразгледа предложеното ѝ владение. След като се запознахме, настъпи неловко мълчание, а после двамата се отдалечиха. Въпреки

краткото съприкосновение с нея аз веднага долових, че тя е необикновено момиче. Гъвките ѝ, енергични движения подсказваха жив темперамент, но не изключваха и известна меланхолия. От нея лъхаше здраве, жизнерадост, поезия и любов към красотата. Тя бе вдъхновителката на двата стиха, написани по-късно от един поет и издател, който поне за известно време бе силно влюбен в нея.

*О ти, ти нивга не опита сладостта на туй
опиянение,
че любя те, макар да нямам твоята любов!*

По това време тя играеше драматични роли и се подвизаваше из порядъчния, приятен квартал между Четиридесет и втора и Петдесет и девета улица. Но прелитанията ѝ по повърхността на Гринич Вилидж, артистичната част на Ню Йорк, предизвикваха немалко възхищение и възторг. Младите художници и драматурзи я очакваха, така да се каже, с нетърпение. За нея говореха, че направо била прелестна! И че си заслужавало да я познаваш. Макар и неохотно, дори жените в Гринич Вилидж признаваха, че Ърнестин е красавица и — според мъжките вкусове — безспорно привлекателна.

И ето че на едно гости се убедих в изключителната ѝ привлекателност, както и в неустоимата страст и възторзи, които мигом предизвикваше сред мъжете.

Придружена от надеждния импресарио, Ърнестин влезе и веднага привлече вниманието. И не поради някакъв зашеметяващ интелект или силна артистичност, а защото притежаваше онова трудно определимо качество, от което се страхуват и на което завидват всички жени: сексапил. Темпераментът и красотата ѝ бяха център на вниманието и тя го съзнаваше. Дори ако някоя от жените, по една или друга причина, бе склонна да открие недостатъците ѝ и я разглеждаше изпитателно, тя оставаше невъзмутима и се усмихваше лъчезарно — твърде невъзмутима и твърде тщеславна.

Ърнестин направи силно впечатление на един прочут критик с международна известност, който обичаше да изучава типажи и характери, и той се впусна в дълги разсъждения за нейния тип и изобщо за американските момичета.

— Ето, да вземем например тази Ърнестин де Йонг — подхвана той. — Американските момичета са изумителни! Може да не са умни, но пък притежават такава физическа и духовна привлекателност и са толкова красиви, че — напук на европейките — чудесно се справят с всякакви житейски положения. А това не може да се каже за повечето чужденки, с които съм бил близък. Имам предвид, че американското момиче от този тип мисли и преценява не като мъж, а като жена, гледа на проблемите, които се изправят пред нея, по женски. И подхождайки към живота от женска гледна точка, ги разрешава само така, както може една жена. Тя съзнава в много по-голяма степен от сестрите си в другите страни, че задачата ѝ е първо да плени мъжа, а после, независимо от присъщата му сила и ум, да властва над него с женската си сила и ум. Постигне ли това — играта е спечелена. И аз не намирам това поведение за недостойно или глупаво, защото дава резултат.

Макар и заинтригуван от тази твърде правдива философска тирада, онова, което ми направи по-силно впечатление, бе, че едно такова младо момиче може да предизвика подобно въодушевление. Та тя определено не бе умна или поне не бе достатъчно умна, а въпросният критик изобщо не се поддаваше на подлъгващото опиянение от красотата. Неговото мнение затвърди впечатлението ми, че тя бе посвоему личност, а не комплекс от органически съединения, които въздействуват върху мъжката чувственост.

По това време вече бях научил и нещичко за миналото ѝ. Ърнестин бе родом от Северозападна Америка. Баща ѝ бил заможен млекопроизводител в областта, където се прави тиламукско сирене. По-голямата ѝ сестра живеела в Сиатъл и взела Ърнестин при себе си, тъй като имала щастието да се омъжи за богат мъж. Покрай любителските представления, от които се интересувала сестра ѝ, Ърнестин за пръв път се докоснала до театъра и се увлякла по него. След време започнала и да участва в някои експериментални постановки. Но както по-късно сподели с мен, родителите ѝ били „старомодни, религиозни и зле настроени към театъра“, и за да избегне гнева и недоволството им, тя дълго време криела интереса си към него. Накрая, когато решила да го избере за свое поприще, тя се присъединила към една пътуваща трупа и променила името си (което, струва ми се, бе шведско). Последвали обикновените, съпътстващи

подобна авантюра преживелици, които са и безинтересни, и банални, за да ги споменаваме в нашия разказ.

Подозирам, че дотогава Ърнестин се бе влюбила в неведнъж. Тя се държеше като човек, който, макар и малко самоуверено, знае как да се противопоставя на трудностите в живота. Безспорно осъзнаваше и разбираше цената и въздействието на красотата си.

Може би шест месеца или година след като я срещнах за пръв път, до мен започнаха да достигат слухове, че станала любовница на един не особено талантлив поет, който обаче бе доста известен с отявлените си напредничави идеи. Аз лично го намирах интересен не само като характер, но и като решителен и обаятелен мъж. Години наред, още от времето, когато следвал в Ню Йорк, той издържал не само себе си, но и други съратници, събирал средства за прогресивни и благотворителни дела — женското движение за избирателни права, забраната на детския труд, издаването на либерален, полурадикален вестник, който той или по-точно покровителите му финансирали... Беше намерил време и да пише книги и статии с доста интересни мисли за поезията и реформите от най-различно естество. Между другото, беше представителен мъж, с приятни обноски и държане, в които нямаше и следа от агресивната, пробивна кариеристична потребност, присъща в повечето случаи на радетелите за преобразувания.

Съмнявам се, че Ърнестин разбираше неговите идеи. По-скоро я привличаше мъжествеността, външността, обаянието и общественото му положение — той бе човек на изкуството и творческите дирения. За нея той бе изключителен — писател, критик и поет, чието име се среща във вестниците, а също и бележитост за новациите. Освен това той бе с приятна външност и приветлив нрав. И все пак аз се съмнявам, че тя споделяше възвишените му духовни интереси. Но поне изпитваше, макар и неосмислено, благоговение към тях, или както щеше да покаже времето, благоговение към всичко, свързано с изкуството и неговите творци, без самата да може да си обясни защо. Не искам да кажа, че тя не осъзнаваше всички страни на характера му. В някои отношения го разбираше добре и това бе видно от начина, по който обясняваше постъпките му, а и отношението му към себе си: преценките ѝ бяха доста проникателни и красноречиви.

— Никога не съм виждала такъв човек като Варн (името му беше Варн Кинси) — рече веднъж тя. — Поиска ли, той може да бъде най-прекрасният човек на света. Толкова е достолепен. И с такова самочувствие — но не глупашко, а по-скоро някак възвишено, сякаш е призван от бога или друга висша сила да изпълни велика мисия. Може би познавате този вид хора... За него всичко, което мисли, казва или върши, е важно. Не го интересува особено много какво мислят, казват и правят другите хора. И никога не признава някой друг, който и да е той, за повече от себе си, а най-много за равен. Може би затова винаги успява да вземе пари от богатите за делата, в които действително вярва. Никога не бях виждала такъв човек — той се свързва с хора, заинтересувани от нещата, които интересуват и него, а след това ги използва. Не бих казала, че е ласкател, но така разговаря с тях, особено с богатите жени, че те винаги му предлагат помощта си. След като осигури парите за поредното начинание, той предоставя на другите цялата работа по оползотворяването им и се оттегля, запазвайки си значителна сума за положените усилия. Варн смята, че прави достатъчно много, като осигурява средствата.

И, разбира се, той е винаги заобиколен от куп подчинени, благоговеещи пред водача си. Те изпълняват задачите, за които Варн не смята за нужно да си губи времето. А той чете, пише статии, стихове и от време на време дава интервюта за дейността си. Според мен умът му допринася много за общото дело. Той твърди, че само използването на името му и начинът, по който действа, му дават право да получава своя дял за извършената работа. Освен това той смята, че е наложително да бъде финансово добре и винаги с представителен вид — само така би успял да помогне на каузата, на която се е посветил.

Ето как точно и ясно, след четиригодишно приятелство, Ърнестин обрисуваше Варн — а това ме караше да я смятам за умна. Анализираше го така добре, както след време анализираше и други наши познати.

Когато Ърнестин се появи в живота на петнадесет години по-възрастния Кинси, той бе женен за една талантива и чаровна жена — художничка-илюстраторка. Скоро след запознанството достигнаха слухове за раздори между него и жена му. Вече не излизали често заедно, карали се доста и докато по-рано Варн бил най-

забележителната фигура на чайовете и приемите на мисис Кинси, сега вече изобщо не се мяркал на тях. Редовно го виждали с Ърнестин. Самият аз бих свидетел на една тяхна щастлива вечер. Това Се случи в най-оживения вечерен час — между седем и осем. В едно от артистичните бистра с безброй сепарета в северния край на Четиридесет и втора улица. Когато влязоха, аз вечерях с един приятел. Без да забелязват нищо около себе си, те си намериха едно ъгълче близо до нас и се настаниха. Бяха твърде погълнати един от друг. Щом седнаха, още непоръчали, те потънаха в задълбочен и очевидно интимен разговор. Кинси бе така запленил от хубостта ѝ, че я поглъщаше с очи. А Ърнестин, съзнавайки обаятелния си чар, седеше облегната назад му позволяваше да я гледа, като от време на време го възнаграждаваше с най-пленителна усмивка. А когато взе двете ѝ ръце и ги задържа в своите, като ѝ гледаше право в очите, приятелят ми каза:

— Виж какъв влюбен човек! Колко трогателно! Не ти ли се струва, че я гледа с очи на поет? Сякаш е омагьосан от красотата ѝ...

Кимнах в съгласие. Направи ми впечатление, че и повечето посетители ги наблюдаваха с интерес.

Би трябвало да добавя, че времето доказа искреността на Кинси — той се разведе с жена си. И макар че никога не се ожени за Ърнестин, те явно се обичаха и бяха щастливи. Варн силно се привърза към нея и дълго време двамата бяха почти неразделни. Но от много източници разбрах, че тя съвсем не била предана робиня. По-скоро той не можел да намери покой заради нея.

С Кинси нямах почти нищо общо, затова го срещах рядко. Ърнестин срещах също рядко и винаги случайно. Тя бе твърде заета с ролите си в театъра. Но за живота и отношенията ѝ с Кинси научавах доста от техните приятели. Около година, година и нещо били щастливи — именно тогава той написал, все още запазения цикъл превъзносящи я стихове. По-късно помежду им започнали да се появяват разногласия във връзка с работата или по-скоро с интереса ѝ към едно ново изкуство. Точно по това време най-новият жанр, киното, бе започнало да се сдобива с популярност, а заедно с него възникваха и новите, съвсем безскрупулни порядки, от които зависеше изгряването на звездите в това поприще. За да успееш, трябваше (или поне така се говореше) да бъдеш любовница на някои режисьор, продуцент,

собственик на киностудио или меценат. Въпреки това възможността да придобият огромни доходи примамва доста привлекателни и амбициозни момичета от цялата страна.

По това време чух, че един доста богат и известен филмов продуцент се увлякъл по Ърнестин и тя също проявила интерес към него — но не толкова като към мъж и бъдещ любовник, колкото към възможностите, с които разполагал, за да създаде шеметна кариера на всяка актриса, която си е харесал. В онези дни киното наистина бе обвеяно с мистериозността на приказките от „Хиляда и една нощ“. И въпреки нежеланието и забраната на Кинси Ърнестин се осмелила и си направила пробни снимки в няколко от новите нийоркски киностудии — тогава най-обикновени партерни или тавански помещения. Един нов и, според слуховете, способен режисьор, който снимал в галерия на Юниън Скуеър, я харесал за няколко малки роли, а това, за нейна голяма радост, било доказателство, че залови ли се и има ли късмет, би могла и да блесне.

Но съществуваше една пречка. Варн Кинси не искаше и да чуе за такава кариера — докато Ърнестин споделя живота си с него. Той бе бакалавър на хуманитарните науки и както образованието, така и професията му го караха да признава за достойни само сериозните жанрове на сценичното изкуство — затова и пет пари не даваше за вълненията на всички, които бяха решили да задоволяват примитивните вкусове на тълпата. Всъщност той не понасяше киното, а след като дочу как се уреждат ролите, възневидя начините за домогване до екрана. Подемеше ли се разговор за маститите и всемогъщи магнати в света на киното, които опияняваха с глътки слава и охолство кандидатки като Ърнестин, той пламваше от гняв. Да играе на сцената в Ню Йорк, където всяка вечер можеше да я види — това бе в реда на нещата. Но да се мотае с разни режисьори по всяко време на деня и нощта и да ходи на извънстудийни снимки, бе съвсем друга работа. Избереше ли този път, той щеше да я остави.

Но ето че се появил някакъв продуцент, съсобственик на една от най-големите филмови компании, който бил смаян от качествата на Ърнестин. Както ми разказа след време тя, поискал ли, продуцентът можел да направи всичко за нея, но в замяна настоявал за благоразположението ѝ. Тогава Ърнестин била невероятно амбициозна и въпреки безцеремонния му подход проявила отзивчивост — та той

олицетворявал истинското всемогъщество. Подтиквали я жаждата за слава, за слава и величие, и като се стараела колкото е възможно по-тактично да му се изплъзва, тя все пак поддържала връзки с него, за да използва всички възможности. Но когато Кинси подразбрал, започнали неприятностите. Говореше се, че след една бурна сцена той напуснал ателието си и отишъл на хотел. А също и че една нощ към три часа тя отишла при него, съсипана от терзания. Последвали сърдечни мъки, помирения, раздели, докато накрая скъсали окончателно. Дълго време и двамата не се вестяваха по старите места. После Ърнестин заминала някъде на снимки. Останал сам, Кинси се върнал към своя спокоен и разумен свят. Той несъмнено бе твърде привлекателен и известен, за да споделя с други мъже благосклонността на една макар и много очарователна жена. А успехът на Ърнестин в киното предполагаше — именно това.

Около шест или осем месеца по-късно вниманието ми бе привлечено от разлепените из Ню Йорк реклами за нова кинодрама с любовен характер (това бе един от първите пълнометражни филми), с Ърнестин де Йонг в главната роля. Със сравнително по-дребен шрифт бе написано името на продуцента — онзи същия, който предишната година въздишаше по Ърнестин. Между другото, аз съвсем случайно се бях запознал с него. Той бе от онзи тип хора, които си мислят, че всичко, наистина всичко на този свят зависи от богатството и властта. Рус, енергичен и предприемчив, с търговски и организаторски способности, той се отнасяше с презрение към конкурентите си и предявяванията на другите. Амбициите му се свеждаха до търговията с филми, до популяризирането на името му като собственик или продуцент в киноиндустрията, а също и до интереса към хубавите жени. Необяснимо как, след близостта си с такава поетична натура като Кинси, Ърнестин де Йонг можа да тръгне с мъж от този тип — и все пак, от друга страна, не бе чак толкова трудно за разбиране. Наистина тя се възхищаваше от известността на Варн Кинси в литературните среди, но още по-силно обичаше славата и разкоша, а новият покровител можеше да ѝ ги предложи. Когато научих за всичко това, си казах, че в края на краищата Ърнестин се бе предала. Кинси не бе достатъчно властен, за да я задържи. И все пак тук имаше нещо пошло в този копнеж за слава! Тази надежда за величие! И то в това поприще!

След седмица-две отидох да видя филма — интересувахе ме нейната игра и дали амбицията ѝ да стане кинозвезда има — както в театъра — реално покритие. Или този филм бе само средство, ласкаещо суетата на една жена, която няма данни за съответната професия. За моя изненада ѝ интерес в общи линии филмът се оказа съвсем задоволителен, а също и играта на Ърнестин. Колкото до съдържанието, това бе най-банален кино разказ, но съвсем подходящ за такова красиво и чаровно момиче като Ърнестин — героинята бе точно като нея самата. Тя произхождаше от такова място, от каквото вероятно произхождаше и Ърнестин — стар фермерски дом. Героинята бе просто селско момиче, което мечтае за любов и за някакво неосъществимо суетно превъзходство над всички. До нея, разбира се, е селският любим, който се радва на взаимността на чувствата ѝ, но и градският богаташ, който пък в края на краищата оценява дарованието ѝ и предоставя големия шанс. Естествено всичко завършва романтично — тя се завръща в стария дом, за да узнае, че някогашният любим е заминал и е пожънал не по-малко успехи от нейните. Само не си спомням дали се събираха накрая според утвърдения кинематографичен шаблон...

Направи ми впечатление, че от техническа гледна точка филмът бе много сполучлив и че всички от занаята, участвали в снимките, бяха съдействали всецяло на Ърнестин. От целия филм личеше и искреното усилие на покровителя да ѝ осигури най-подходящите предпоставки за успех. А това означаваше, че той бе действително увлечен по нея. Нещо повече, струваше ми се, че тя имаше изгледи да се приеме от широката публика. Бе красива и никакви разноси не бяха пожалени, за да бъдат и тоалетите ѝ, и обстановката от смайващи по-смайващи. Все пак, практически погледнато, Ърнестин може би постъпи разумно. Изглежда този човек бе толкова увлечен по нея, че бе готов на всичко.

След година-две един мой познат актьор се завърна от Западното крайбрежие, където бе отишъл във връзка с някакъв договор за участие във филм, и ми разказа за изумителните промени в тази част на света. Лос Анджелис съвсем не струвал като град — по-скоро бил методистко поселище сред пясъци и кактуси, но едно от неговите предградия, Холивуд, станало нещо невиждано. Истински рай сред ароматни храсти, палми и цветя. Планината и небето били вълшебни, виели се великолепни шосета, а да не говорим за осеяното с плажове

крайбрежие... Накъдето се обърнеш — калифорнийски бунгала — съвременни вили от нов тип, твърде напомнящи японския стил. В тях живеели кинозвездите — фрапиращите, прихватничави и екстравагантни служители на новородената Мелпомена. В сравнение с техните доходи обаче заплатите и на най-известните театрални артисти изглеждали нищожни и оскъдни.

Един свят на самохвалство, блъфиране и разгул сред природа, достойна за поети. Между другото актьорът ме попита:

— Познавате ли Ърнестин де Йонг? Преди време живееше тук, в Ню Йорк.

— Разбира се.

— О, тогава би трябвало да видите дома ѝ в Холивуд! Тя има най-прекрасната вила, която някога съм виждал. Неголяма, но оригинална и специално пригодена за климата. Има вътрешен двор с цветя и фонтан в дъното, и най-възхитителните, изискани мебели в японски стил. Прозорците и вратите се плъзгат и влизат в стените, има и етаж-тераса с веранди и алейки. Готвачът, прислужницата и градинарят са японци. Докато бях там, тя се снимаше в нов филм.

„Браво на Ърнестин! — помислих си аз. — Ето колко лесно съчетаната с малко практично чувство красота възтържествува в този свят!“

А после разговорът ни премина към киномагната, чийто интерес към Ърнестин бе допринесъл за успеха ѝ.

— Той е важна клечка във филмовите среди там. Напоследък си построил разкошна вила в Бевърли Хилс — малко по на запад от Холивуд. Женен е и има дете.

— Така ли? — учудих се аз, тъй като ми мина на ум, че може би...

Тогава той ми каза и името на актрисата, за която бил женен от шест-седем години.

— Добре, а Ърнестин?

— О, нали знаете как стават тези работи — отвърна той. — Киномагнатите се отнасят твърде лековато към жените си. Не се съмнявам, че в началото е бил влюбен в нея. Най-малкото ѝ е дал първоначалния тласък в киното, а сега вече и сама се справя добре. Но тези отношения никога не продължават дълго. Хората като него непрекъснато се срещат с безброй красиви кандидатки за слава. И е

съвсем в реда на нещата от време на време да издигнеш една-две... Ако случайна се справи — добре. Ако ли не, с течение на времето отпада, а други напредват. И всеки път, когато дават възможност на някое ново момиче, историята се повтаря. Та мисля, че при това положение Ърнестин няма от какво да се оплаква. Вече се е снимала в три филма, а сега е ангажирана с четвърти. Този път обаче не той е продуцентът. Чух, че вече бил увлечен гю... — и той спомена името на една нова кинозвезда.

Имайки предвид какво представляваше магнатът и първоначалното отношение на Ърнестин към него, бях сигурен, че като се изключат материалните и практични съображения, загубата не е била толкова голяма. Навярно тя никога не е имала никакви чувства към него. От друга страна, все ми се струваше, че връзката ѝ с Кинси бе от друг характер. Има разни мъже и жени. Някои от тях притежават такава чувствителност и изтънченост, че винаги възприемат надълбоко и се вживяват във впечатленията си. Други са като скали — човек не може да остави и най-малката драскотина в съзнанието им. Трети пък са като водата, неспособни да задържат каквото и да е чувство.

Често си мислех за тази история. Понякога срещях Кинси, винаги сам, с книга-две под мишница, и винаги зает с „реформите“, които му подsigуряваха средствата за заможен живот. След около три години заминах за Западното крайбрежие и обстоятелствата ме сблъскаха със същите онези чудеса, за които ми разказа моят познат. Аз лично нямах нищо общо с филмовата индустрия, но от връзките ми с хората там научих и видях доста. Така че имах възможността да се уверя във всичко съвсем непосредствено, но не е тук мястото да излагам впечатленията си. Най-вече защото не са подходящи за отпечатване! Какъв фалшив блясък! Каква арогантност! Какво тщеславие! Празноглавие! Разточителство! И вятърничавост! Каква надпревара да задминеш временния успех и да стигнеш върха! Парвенюта и повърхностни сноби, които си въобразяват, че са гении, творци и наследници на самия Ейвънски бард^[1]. И всичко сред една бъкаща, повсеместна, брутална и нагла пошлост!

Когато бях ученик, четях много и се питах какво ли представлява езическата оргия. Понякога се натъквах на кратки описания на бурните страсти и преситености на Сидон и Тир, на Гърция, Рим и Антиохия, и им се удивлявах. И какъвто си бях наивен и неопитен, бях убеден, че

такива неща вече няма по света. И че никога няма да се повторят. Защото човечеството не би търпяло и най-малката проява на подобни явления от памтивека. Но само да знаете какви оргии ставаха зад стените на потъналите в цветя вили на Холивуд и околностите — раболепни помощник-режисьори, оператори, художници и художнички по костюмите, псевдосценаристи и актьори... и всички до един — лакеи на богопомазаните режисьори, суперзвезди и директори! Точно превъплъщение на един античен, уж отминал свят. Съмнявам се дали изобщо някога някой писател или историк е описал по-непристойни сцени (с каквито, знаем, се е славел древният свят) от тези в холивудските вили. Пиянство, разврат и оргии царяха от зори до късен мрак. Подканвали ята, танците и прелъстителните задявки насърчаваха пасивните и окуражаваха нерешителните. Безразборно опипване и безсрамно целуване пред очите на всички. Без никакви опасения от публично злепоставяне. Актьори, режисьори, кинозвезди и магнати безчинстваха до пресита. А онези, чиято цел бе на всяка цена да направят кариера, им правеха мили очи. Всичко това можеше да се определи като един вид принуда от страна на елита, дължаща се не само на властта, но и на желанието му да заеме точно такава позиция.

Това описание може да ви изглежда преувеличено, но съвсем не е. Налице ли са властта и богатството, напълно естествено е да се развихрят точно по този начин. А и не бива да се забравя, че търговската мощ и богатство неочаквано се изсипаха, и то във фантастични мащаби, в ръцете на мнозина, които никога не ги бяха притежавали...

Ърнестин бе част от този свят и дори негова знаменитост. Не знаех отношението ѝ, затова не мога да твърдя, че го е приемала с възторг. Въпреки това, съзнателно или не, тя определено одобрявайте всички около себе си — само и само да извлече материална изгода. Тогава повече и от сега важните особи и величия в това царство (мъжката половина, а да не говорим и за мнозинството жени), бяха решени да задоволят желанията си на всяка цена. Беше правило младите съпруги, които имат поне малко уважение към мрачната клетва, да не предявяват претенции към това поприще. А пък неомъжените жени, дори и най-красивите и прелъстителните, можеха да разчитат на успех единствено ако се примиряха и се превърнеха в наложници в харемите на директорите на продукции, режисьорите, че

даже и на главните изпълнители. Защото в онези години изпълнителите на главните роли в почти всички случаи решаваха с кого или без кого ще играят. Та ако едно момиче беше младо и привлекателно, то трябваше да бъде и в приятелски отношения с всеки Том, Дик или Хари — от разсилния и реквизитора до режисьора, разпределителя на роли и директора на филмовата компания. Тя трябваше да им „пасва“, да бъде „техен човек“. Фактът, че Ърнестин заемаше няколко години видно място в тези среди, ми подсказваше, че до голяма степен се е приспособявала към правилата. Все пак човек понякога може да изглежда не такъв, какъвто всъщност е. Макар че веднъж я срещнах на едно от онези събирания в „дома“ на известен режисьор и станах свидетел на точно такива сцени, каквито вече описах.

Когато влязох с приятели, забавлението беше в разгара си от няколко часа. Алкохолът направо се лееше. Повечето гости бяха вече пияни. Тълпа от момичета и мъже — екстравагантно облечени по последна мода — танцуваха, пееха, приказваха или се задяваха един друг за разни техни неща. От време на време изчезваха по двойки из многобройните стаи, а след време се появяваха, безочливо усмихнати. Задаваха си какви ли не потресаващо нагли въпроси, но и отговорите с нищо не им отстъпваха. „И ако това не е една малка...! А само преди три месеца бе толкова свенлива!“ „Приятели, елате насам! Вижте го какво прави! А на всичко отгоре е пиян!“ „Кларис, сама ли реши, че полугола си по-съблазнителна?“ „Коя е тая хубавица, дето Д. я доведе?“ — интересуваха се една млада, вече прославил се в страната, а по-късно и зад граница кинозвезда. „Ей, Д., я ме запознай с приятелката си! Ще посипем пода с трици, а масите с алкохол...“ „Хайде, Уилард, ела тук! Май само ти ще можеш да свършиш, тая работа...“ Подредете, свържете и сами разтълкувайте тези реплики. Въображението ви няма да ви отведе далеч от истината.

Както вече споменах, Ърнестин де Йонг също бе там. Пред нея, доста посърбнал, стоеше в безупречен фрак един от онези яки като бикове филмови супермени. Той си позволяваше такива неприлични волности, каквито изобщо не допусках, че Ърнестин ще изтърпи — тя обаче ги възприемаше с полупияна усмивка и вяли опити за съпротива. Помислих си, че може да ме познае, и тъй като не исках да я поставя в

неловко положение, аз се обърнах и след малко си тръгнах, без да ѝ се обадя.

Тази среща ме накара да се позаинтересувам от живота ѝ през последните години. Макар и не толкова млада, тя изглеждаше все така привлекателна — маниерите, очарователността и неизменната ѝ приветливост правеха много приятно впечатление. Разпитах и узнах, че в материално отношение била все така добре, винаги имала кола, вила и много ангажименти — обикновено ѝ давали второстепенни женски роли. Вече не играела главни роли. Макар и способна изпълнителка, тя винаги оставала на втори план след суперзвездите, които едва ли я превъзхождали по талант. Защо ли ставаше така? От много разпределители на роли чух, че тя била наистина талантлива актриса, но ѝ пречело това, че е брюнетка, висока около пет фута и седем инча, а в момента този тип не бил на мода. Освен това не била повърхностна като другите кинозвезди, а режисьорите търсели и подбирали актриси, от които да струи младост и красота, но без да се отличават с много ум. Предпочитали те да раздават „мъдрост“. Или, както ми обясни един разпределител на роли, мислела ли много (че дори и малко), актрисата не притежавала така насърчаваната в момента момичешка непринуденост. Убеден съм, че бе прав — филмовата продукция от този период напълно потвърждава думите му.

И все пак Ърнестин се появяваше в някои нашумели филми и получаваше от триста и петдесет до петстотин долара на седмица. Един от най-добрите ѝ приятели бе известен и доста интелигентен филмов комедиант. Всъщност в Холивуд имаше и малко общество от полуинтелектуалци, което държеше на нея, и винаги, когато не бе заета със снимки, тя бе сред тях.

Измина цяла година след пристигането ми в Холивуд, когато случайността ми напомни отново за нея. Една пролетна вечер видях Кинси да се разхожда по булевард „Холивуд“. Беше облечен в подходящ стил — бели панталони от трико, светла копринена риза, късо сиво сако с колан, без шапка. Под мишница носеше няколко книги и пардесю (в Холивуд и зиме, и лете вечерите са хладни). Хрумна ми, че може би отново са се сдобрили — иначе какво означаваше присъствието му тук? Дали беше така наистина?

А след месец, месец и половина получих писмо от Ърнестин. Предположих, че е видяла името ми във вестника и нещо в статията ми

я е заинтригувало. А може би Кинси ѝ е говорил за мен? Във всеки случай, това бе една дипломатично написана покана да я посетя, тъй като много желаела да ме види и разчитала не тази среща в името на макар и краткото ни, но старо приятелство. Думите ѝ ми подсказваха, че цели нещо. Какво ли можеше да е то? Припомних си, че скоро бях видял Кинси. И ми мина през ум, че може би се е опитала да се сдобри с него и тъй като не е успяла, е решила да ме използва по някакъв начин, за да го подразни и да предизвика ревността му. Може би затова ми изпращаше тази покана...

Озадачен, аз я посетих в разкошната ѝ вила — един наистина прекрасен дом, подреден с много вкус и въображение, подсказващи вродената ѝ любов към красотата. След като я бях видял как се държи на онова събиране, аз очаквах да заваря една вече не така чувствителна Ърнестин. Но се излъгах — фина, тактична и дипломатична, тя бе почти същата както преди дори (благодарение на натрупания опит) — още по-интересна. Ърнестин ми разказа за живота на филмовите знаменитости, за техните интереси и (несигурно) положение, за настроенията, успехите, провалите им. Силно, дори поразяващо впечатление ми направи подтекстът на думите ѝ — не толкова подчертано, но все пак определено, тя намекваше за неудовлетворението, което изпитвала от себе си и от новата си среда. Било лудница — непрестанен трескав кипеж и все пак, по същество — един повърхностен и празен начин на съществуване. След малко заговори прочувствено за Кинси и за предишния им живот. С две думи, тя се увлече и ми разказа подробно защо го бе напуснала. Бил твърде деспотичен и се очертавало да бъде винаги такъв, що се отнася до работата ѝ, и по-точно — до снимките в киното. През цялото време се стараеше да не се издаде, че съвсем не е безразлична към Кинси, но не успяваше. Това не можеше да се скрие. После ми каза, че Кинси дошъл в Холивуд във връзка с подготовката на една историческа драма — тя се осмелила да спомене името му като човек, способен да набере нужните средства и да организира постановката. Направила го не защото искала да възстанови предишните им отношения (тя наблегна на този факт), а защото Кинси бил извънредно подходящ за тази работа и така тя оказвала услуга както на колегите си, така и на него. Кинси пристигнал, постоял и си замигал, а тя го видяла само два-три пъти. Бил все така чаровен, но разбира се... И тя ми намекна, че миналото е

вече приключено и че тя държала да бъде така. А дали всъщност бе така?...

Колкото до киномагната — ни думичка, която да загатва, че помежду им е имало нещо повече от чисто делови отношения. Той, или по-точно негови колеги от филмовия тръст, който ръководел, я видели в някои пиеси в Ню Йорк и преценили, че е подходяща за киното. Покъсно той я поканил да участва в главната роля на една от своите продукции.

— Зная, че някои хора мислят другояче — подчерта тя, — но това е цялата истина. Първите две години играх в четири от филмите му, после ме покани друга компания и аз поработих известно време с тях. Както повечето киноартистки, не съм свързана с никаква компания оттогава.

Беше ми интересно да чуя за неизгодните страни на пет или десетгодишните договори, с които така неразумно се обвързвали някои артисти в началото на кариерата си. Но фактът си бил факт — нито една компания след първите ѝ прояви вече не я ангажирала за главна роля. Както обича да казва един от забавните герои на Текери, аз се убедих, че тя се бе продала за „паница леща“.

Впоследствие се срещаме неведнъж и тя ми даде възможност да прозра истината за устременията към славата актриси, които играеха така популярните, миловидни влюбени шестнадесетгодишни девойки. Макар че Ърнестин говореше много съдържано, в почти всички случаи имаше само едно обяснение. С изключение на малкото знаменитости, прославили се заради изявиания си още преди киното изключителен талант, повечето актриси били авантюристички, с разпуснати нрави и изобщо пройдохи. Или се продавали на този, който наддава най-високо, или пропадали. Повечето все пак се продавали. Не притежавали елементарна изисканост и страдали от комплекси, що се отнася до тоалетите, красотата и признанието в киното, а да не говорим за желанието им да се харесат на мъжете, които им се стрували преуспели, а всъщност в повечето случаи били парвенюта, празноглавци и пройдохи като самите тях. В редица мои статии, напечатани в едно от тогавашните филмови списания, може да се намери изказаната от Ърнестин, а и от други хора реална оценка. Разбира се, не всичко, което чух, можеше да бъде отпечатано.

Това, което ме заинтригува, бяха не тези така отблъскващи, отвратителни факти, а най-вече самата Ърнестин и отношението ѝ към подобни стремежи — та може би преди време те са били и нейни. Сигурен съм, че тя осъзнаваше и се възмущаваше от черните страници в кариерата си, но въпреки това гледаше трезво на нещата. Заради вилата, тоалетите, колата и приятелствата в тези среди тя трябваше да приеме условията такива, каквито са, а и нещо повече — да се прави, че ги харесва, макар и да не бе така. Мисля, и дори съм сигурен, че покорена от блясъка, показността и трескавото оживление на това царство, за известно време тя наистина ги е харесвала. Поведението ѝ на онова събиране го доказваше. Но ето че след време, вече преситена от този съвършено повърхностен живот, тя клонеше като блудния син да се върне отново към своя предишен свят, чийто истински представител бе Кинси. Ърнестин може да не се възхищаваше, но пък благоговееше пред чуждия на сегашното ѝ обкръжение високоинтелектуален престиж на Кинси и хората от неговата среда. Съвсем скоро, осмисляйки и ползата, която тя се опита да извлече от познанството си с мен, аз разбрах, че случаят бе наистина такъв. Независимо от всичко, което разказваше за характера и постъпките на новациите и търсачите на слава — да не говорим за онези, които вече бяха преуспели, — и тя, като всеки друг в това буренясало поприще, се стремеше да излезе колкото може по-напред. Започнах да осъзнавам, че една от съществените ѝ слабости бе да смайва знаменитостите с връзките и познанствата си в света на Кинси. Мен също ме използваше по този начин: като прикритие или примамка. След всяка разходка пеш или с кола, след всяка вечеря или едночасово бърбрене насаме тя винаги ме завеждаше в някое кафене, клуб, вила или апартамент, където можеше да срещне „величията“ и да им се покаже в изгодна светлина. В такива случаи тя настоятелно ни запознаваше и обясняваше кой какъв е, което не бе особено тактично. Неведнъж бях принуден да ѝ обяснявам, че мразя случайните запознанства, особено в този кръг. Не одобрявах ходовете, в които се впускаше. Приятелството ни можеше да продължи само ако се градеше върху естествени и не така показни отношения. Тя, както се изразяват сега, бе съгласна „по принцип“, но всъщност изобщо не се съобразяваше. И все пак, независимо от всичките ѝ недостатъци, аз я харесвах като тип и полагах героични усилия да не се дразня и да не я поставям в неловко положение.

Резултат — никакъв. Въпреки намеците и дори категоричните ми възражения тя продължаваше да се държи по този начин почти на всяка наша среща. Един следобед, когато бях у дома ѝ и предварително се бяхме разбрали, че ще бъдем сами, внезапно нахлу цяла компания. Ядосан, аз демонстративно си тръгнах. След това престанахме да се виждаме толкова често — срещяхме се случайно на улицата или в някой ресторант.

През цялото време, докато бяхме близки, аз искрено ѝ се възхищавах като на човек, който осъзнава съвсем ясно недостатъците на окръжаващия го свят. Смущаваше ме мисълта, че тя не можеше да се откаже от идеалите, които ѝ бе насадил Кинси. В същото време обаче разбирах, че тя се стремеше да обедини по някакъв начин двата свята и да играе важна роля и в единия, и в другия. Веднъж отвори една стихосбирка на Кинси и ми показа стихотворенията, които най-много ѝ харесвали. Те несъмнено бяха посветени на нея и аз веднага забележах, че е поласкана от възхищението му към нея. Говори ми за него — колко бил талантлив, каква задълбочена култура притежавал и какъв изключителен човек бил — съвсем различен от хората, с които общувала сега. В стаята ѝ имаше неин портрет, рисуван още по времето, когато бяха заедно, от един приятел на Кинси — художник. Забележителната ѝ привлекателност бе сполучливо отразена. Сравних я с портрета и бях принуден да забележа, че без да бие на очи, за изминалите шест години чертите на лицето ѝ бяха станали по-груби и строги. Понякога, особено когато бе гримирана за излизане, Ърнестин изглеждаше пак така свежа, млада и невинна, каквато бе, когато я видях за пръв път. Нямах съмнение, че сега съзнателно се стремеше да запази всичко това. Когато ме попита дали я намирам променена, аз благовъзпитано излъгах.

В същото време не можех да не отбележа, че що се отнася до говора, маниерите и начина ѝ на мислене, особено когато бе увлечена в разговор и се отпускате — в тях често проличаваха черти на придобитата опитност. Някои подробности в думите или в израза на лицето ѝ, някое описание на човек или място (например за апартамента на един мой познат, злополучен режисьор, пред когото покъсно се закриха вратите на всички киностудии), я разкриваха в пълна светлина. Независимо от онова, което говореше или вършеше, аз долавях, че тя вече бе покварена от новата си среда, но колкото и да е

странно, се срамуваше от пошлостта на всичко това. Като я слушаше човек, не можеше и да предположи, че някога е присъствала на събиране като онова, което ви описах. Тя, разбира се, никога не узна, че я бях видял там. Ърнестин искаше да бъде жената, която Кинси бе идеализирал. Сега тя копнееше повече от всичко за онази изтънчена поетичност, която някога бе намерила и оценила у него. Когато говореше за Кинси и съвместния им живот, в гласа ѝ често се долавяше горчива болка.

По това време настъпи първата твърде сериозна криза във филмовата индустрия. Сочеха се най-различни причини — свръхпродукция, внос на чуждестранни филми, разточителност на участниците в продукциите, решението на Уолстрийт да наложи намаление на разходите и на заплатите на всички актьори, спадането на посещаемостта в кината. И това бяха причините да бъде преустановено производството на филми за повече от година. Заплатите на тези, които си запазиха работата, бяха намалени наполовина, че и повече. Около четиридесет хиляди работници от филмовата индустрия — от всички професии и категории — изпаднаха в безизходно положение за повече от година. И без преувеличение, безброй режисьори, които по-рано се държаха като абсолютни диктатори и господари и се разхождаха като царе из внушителните си вили, сега бяха принудени да ги заключат, да ги дадат под наем или да ги продадат. Звезди, старлети и старлетки с голяма или по-малка известност, да не говорим за второразредните актьори и актриси, резоньорите, дубльорите, помощник-режисьорите и сценаристите — всичките те бяха принудени да напуснат поне временно луксозните си длъжности и да се издържат, както могат, в очакване на по-добри дни. Дословно стотици най-изящно, разкошно обзаведени вили на филмови дейци се предлагаха под наем, а след време се продаваха на търг заедно с мебелировката. Повече от петдесет, доскоро оживени филмови студии в западната метрополия стояха тихи и бездействащи. Към края на годината всички, които търпеливо бяха чакали признаците на възобновяване, бяха обхванати от паника и полека-лека започнаха да се захващат с всичко, каквото намереха — участваха във водевили, в пиеси, занимаваха се с дизайн, шивачество, шапкарство, козметика... А в началото на втората година почти всички се върнаха на изток с надеждата да се устроят по някакъв начин, докато дойдат по-добри

времена. Измина година и половина, без да се появи дори и сянка на промяна в тази така засегната от кризата област.

През това време много рядко срещях жената, чиято кариера ме беше заинтригувала. Веднъж минавах случайно покрай едно от големите студиа, което практически не работеше, и я видях да излиза оттам заедно с друга актриса. Наоколо не се виждаше кола. Беше към единадесет часа сутринта и липсата на кола бе странна за Ърнестин. В дните на нейното благополучие тя винаги излизаше с кола — със своята, на приятели или с такси. След време я срещнах на главната улица и тя ми каза, че била принудена да се откаже от вилата и колата си поради временния застой във филмовата индустрия. Но въпреки това наела доста приятен апартамент, в който можело да я посетя. Живеела много по-скромно — като всички останали. От известно време не можела да си позволи стария начин на живот. А кой знае кога щели да се подобрят нещата...

Един ден отидох на гости в новото ѝ жилище и се убедих, че е доста приятно, макар и далеч не така екстравагантно като вилата. Тя ѝ бе струвала може би седем-осем хиляди на година. А този мебелиран апартамент навярно струваше най-много хиляда и петстотин. От краткия ни разговор разбрах, че тя бе несигурна в бъдещето си. Очевидно бе сама и не се интересуваше от никого, с изключение може би на Кинси, но вече пък той не се интересуваше от нея. Оплака ми се, че тези, които планирали и режисирали филмите, предпочитали не опитните, може би и вече не така млади актриси, а се насочвали към съвсем младите и необиграните. Необиграността, съчетана с младост и обаяние, но не задължително и със способност, се ценяла високо от повечето известни режисьори — те използвали и моделирали кандидатките за звезди по своя воля и вкус, като в крайна сметка си приписвали заслугите. А сега всички били засегнати от сякаш безкрайната криза и застой в работата, и Ърнестин спомена, че вероятно ще продаде мебелите в дадената си под наем вила и ще се върне на изток, където театърът бил единствената ѝ надежда. Независимо от всичко, както правят много други хора, тя непрекъснато си даваше вид на човек, изпълнен с оптимизъм и привидна сигурност в бъдещето.

Струва ми се, само седмица или десет дни преди нашия разговор вестниците съобщиха за самоубийството на едно мило момиче, което и

двамата познавахме, от предишната компания на Кинси. Трудните преживелици на това момиче са твърде дълги и сложни за разказване: те могат да послужат за тема на цял вълнуващ роман. Неудачно подхванах разговор за изключително смелите възгледи на това същество за живота и смъртта — те винаги ми бяха правили силно впечатление. Без да се замислям, споменах, че неведнъж я бях чувал да казва: „Най-хубавите години са между шестнадесет и двадесет и осем.“ След тях неизбежно настъпвало униние. Та, каквото и да става, тя възнамерявала да прекара тези години както си иска. А после... е... после... И ето че на двадесет и девет години, след една почти фантастична кариера, тя свърши със себе си с голяма доза приспивателно.

Ърнестин ме слушаше крайно заинтригувана. Докато говорехме, барабанеше с пръсти по масата, а след разговора потъна в дълбок размисъл.

— Мисля, че е била права — каза тя след малко. — Вярвам в това. И аз презирам старостта. Всяка жена, която е била действително красива и знае какво означава да си красива, ще го разбере.

Погледнах я с любопитство. В начина, по който говореше, имаше нещо вгълбено и, бих казал, предопределено.

Повече не я видях. Следващия път, когато минавах покрай дома ѝ, в очите ми се хвърли обявлението „Дава се под наем“ на един от прозорците на апартамента. Помислих си, че е заминала и спрях да видя дали стои табелката с името ѝ. Нямах я. Научих, че продала всичките си мебели и се върнала в Ню Йорк.

Три месеца по-късно започна да излиза поредицата от статии, изпълнени с предоставените ми от Ърнестин данни, а вестниците препечатаха с подробности най-поразяващите и тревожни факти. Веднага получих телеграма с едно лаконично „Благодаря“ и така разбрах, че Ърнестин ги четеше и одобряваше. След това не чух нищо повече за нея, докато една сутрин всички ежедневници на Лос Анджелис отпечатаха обширната дописка от Ню Йорк за предполагаемото самоубийство на известната Ърнестин де Йонг, бивша филмова звезда. Беше си пуснала газта в апартамента, наеман от нея, докато играела в нюйоркските театри. Нямах никакви предположения за причината на самоубийството. Наистина по-рано тя се снимала в киното, но въпреки кризата имало сведения, че не била

материално затруднена. Семейството ѝ било заможно. Вече било уведомено за нещастieto. Не намерили никакви писма, нито ред. Не била влюбена в никого, макар напоследък да се носели слухове, че била сгодена за един известен киноартист. Междувременно той отрекъл слуха и заявил, че били само добри приятели.

Струва ми се, че се досещах за причината на самоубийството ѝ. Досещах се и защо се бе върнала там, където бе изживяла навярно щастливите си дни с Кинси. А дали бях прав? Във всеки случай, тя се върна там и там умря. Никога не узнах имал ли е Кинси някакво отношение към разигралата се драма. И като че ли никой не узна. Разправяха, че бил много покрусен.

---

[1] Шекспир — Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.